

Zrozumieć autyzm

Psycholog
mgr Aleksandra Szczech

Czym jest **AUTYZM** ?

Autyzm jest zaburzeniem neurorozwojowym, związanym z nieprawidłowym rozwojem i funkcjonowaniem mózgu we wczesnym dzieciństwie.

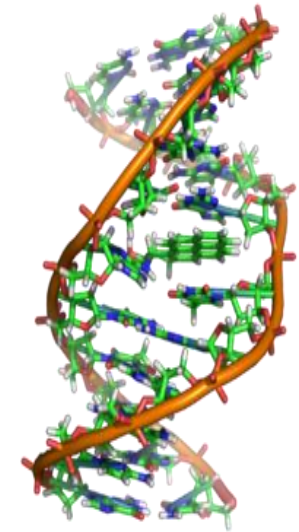
Symptomy nieprawidłowości rozwoju ujawniają się do 36. miesiąca życia dziecka, czyli do ukończenia przez nie trzeciego roku życia.

Autyzm nie jest chorobą psychiczną. Jest rodzajem zupełnie innego rozwoju funkcji neurofizjologicznych.

Przyczyny

Istotną rolę odgrywa podatność :

- genetyczna,
- czynniki środowiskowe,
- infekcje,
- nieprawidłowości w przemianach metabolicznych,
- zaburzenia okresu ciąży i porodu,
- wiele innych dotychczas nierozpoznanych.

Zróznicowanym objawom autyzmu mogą towarzyszyć inne zaburzenia np. genetyczne, takie jak: stwardnienie guzowate, zespół kruchego X.

Rozważania nad rozwojem autyzmu, dotyczą również zaburzenia w budowie i funkcjonowaniu niektórych obszarów w mózgu. Wykazano, że u osób z rozpoznaniem autyzmem stwierdza się podwyższony poziom serotoniny, jak również zaburzenia ilościowe i jakościowe innych neuroprzekaźników w mózgowiu.

Przypuszcza się zatem, że u dzieci predysponowanych genetycznie, do rozwoju autyzmu dziecięcego mogą przyczyniać się krwawienia podczas ciąży, cukrzyca ciążowych, niska masa urodzeniowa dziecka oraz mała liczba punktów w skali Apgar w piątej minucie po porodzie, niedotlenienie okołoporodowe, wady pępowiny, konflikt serologiczny czy też bardzo wysokie stężenie poziomu bilirubiny w krwi noworodka.

Niektóre badania sugerują, że za rozwój autyzmu dziecięcego może być też odpowiedzialny wpływ na rozwijający się płód zażywanego przez matkę kwasu walproinowego (lek przeciwdrgawkowy) oraz niektóre leki przeciwdepresyjne.

Zróżnicowanie zaburzeń

Stopień nasilenia zaburzeń może być bardzo różny: od bardzo poważnych problemów związanych z unikaniem kontaktu wzrokowego i fizycznego, brakiem rozwoju mowy, poważnymi problemami w uczeniu się, do mało nasilonych trudności obejmujących najczęściej problemy z rozumieniem i adekwatnym reagowaniem w sytuacjach społecznych, problemy z rozumieniem emocji i zachowania innych osób, dosłowność rozumienia mowy, np. żartów, przenośni itd.

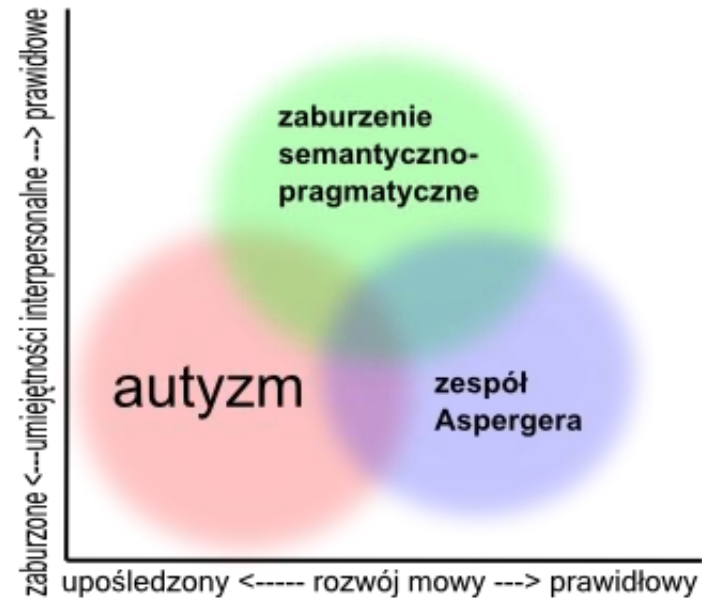

Spektrum autyzmu

W zależności od prezentowanych cech osoby nimi dotknięte mogą otrzymać różne diagnozy, np.

- autyzm dziecięcy,
- zespół Aspergera,
- autyzm atypowy,
- całościowe zaburzenia rozwojowe.

Wszystkie te zaburzenia wchodzi w skład spektrum autyzmu, z ang. Autistic Spectrum Disorder (ASD)

Spektrum autyzmu – zespół Aspergera

Ludzie z zespołem Aspergera najczęściej nie mają obniżonych umiejętności uczenia się, ich inteligencja jest w granicach lub powyżej normy. Nie mają też problemów w zakresie rozwoju mowy. Wręcz przeciwnie – mogą mieć bardzo dobrze rozwinięte umiejętności językowe. Ale mogą mieć problem z dostosowaniem się do sytuacji społecznych i rozumieniem komunikatów niewerbalnych, takich jak mimika twarzy. Mogą bardzo mocno fiksować się na wybranym temacie swojego zainteresowania.

Osoby z zespołem Aspergera mogą mieć również problemy w nawiązywaniu przyjaźni i utrzymywaniu relacji z innymi ludźmi.

Kontakty społeczne

Problemy z nawiązywaniem i podtrzymywaniem kontaktów społecznych są jednymi z kluczowych trudności w autyzmie. Osoby z autyzmem mogą unikać kontaktu wzrokowego z innymi, także z rodzicami. Niektórzy z nich nie lubią być przytulani czy dotykani, choć wiele dzieci bardzo lubi baraszki i mocne dociskanie. Ludzie z autyzmem mogą nadmiernie koncentrować się na przedmiotach, nie zwracając uwagi na inne osoby.

Jednak wysoko funkcjonujące osoby z autyzmem czy z zespołem Aspergera bardzo często chcą nawiązywać kontakty z innymi ludźmi, ale ze względu na problemy z rozumieniem zasad społecznych często są

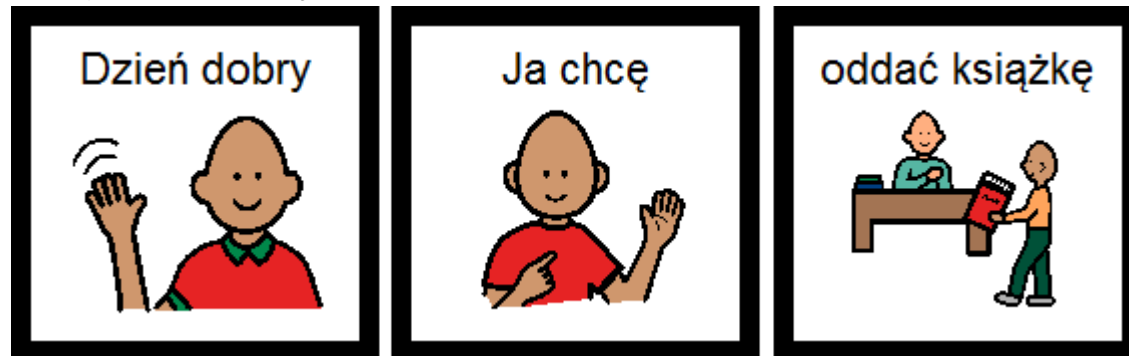
Porozumiewanie się

U dzieci z autyzmem rozwój mowy z reguły następuje z opóźnieniem, spora grupa dzieci w ogóle nie rozwija umiejętności posługiwania się mową. Co ważniejsze, dzieci z autyzmem nie próbują zastępować braku mowy poprzez używanie gestów, wskazywanie palcem, mimikę, przynoszenie przedmiotów lub wskazywanie obrazków w książeczkach itp.

Niektóre osoby mówią, ale nie rozumieją w pełni znaczenia wypowiedzianych słów i mają trudności w prowadzeniu rozmowy. Mogą mówić śpiewnie lub bardzo mechanicznie.

Zdarza się, że powtarzają pojedyncze słowa lub całe zdania usłyszane przed chwilą lub np. w telewizji. Mają też problemy w reagowaniu na głos, uśmiech i ekspresję emocji innych ludzi oraz z precyzyjnym rozumieniem kierowanych do nich wypowiedzi.

- Komunikacja alternatywna PECS:

Wrażliwość sensoryczna

Osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu inaczej niż my odbierają dźwięki, światło, obrazy, inaczej odczuwają dotyk, zapach, smak czy ból. Mogą być np. rozdrażnione, zaniepokojone lub przeciwnie – zafascynowane określonymi bodźcami, odbłyсками światła albo dźwiękiem szkolnego dzwonka. Z problemów z przetwarzaniem bodźców sensorycznych biorą się specyficzne zainteresowania osób z autyzmem określonymi przedmiotami lub ich częściami.

Problemy sensoryczne mogą powodować także, że osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu będą unikać przebywania w grupie ludzi, zakrywać uszy, odmawiać zakładania niektórych ubrań, jedzenia określonych potraw itp. Świat wokół nich może się im jawić jako chaotyczny, splątany.

Zainteresowania

Wiele dzieci z autyzmem bawi się w specyficzny, powtarzalny i schematyczny sposób.

Charakterystyczne dla tej grupy osób jest też wielokrotne wykonywanie tej samej czynności i specyficzne zainteresowanie niektórymi cechami przedmiotów (np. ich powierzchnią, kolorem, fakturą) lub wykorzystywanie ich w dziwaczny sposób, np. kręcenie nimi, ostukiwanie, oglądanie krawędzi.

Osoby wysoko funkcjonujące mogą przejawiać zainteresowania określonymi tematami, do których często wracają, najczęściej nie biorąc pod uwagę, czy rozmówca jest zainteresowany tym tematem. Mogą godzinami mówić na temat pociągów, dinozaurów, wydarzeń historycznych czy tras autobusów.

Terapia Behawioralna

FUNKCJONALNE PODEJŚCIE DO ZACHOWAŃ TRUDNYCH

Głównym celem oddziaływań terapeutów funkcjonalnych jest nauczanie zachowań pożądanых i społecznie akceptowalnych, by jak najbardziej rozwinąć niezależność osoby autystycznej i umożliwić jej jak najefektywniejsze funkcjonowanie w społeczeństwie.

Behawioralne podejście do zachowań trudnych skupia się na zrozumieniu, dlaczego osoba angażuje się w dane zachowanie i jakie korzyści to zachowanie jej przynosi.

Po uzyskaniu odpowiedzi na te pytania, opracowuje się tok postępowania mający na celu zmniejszenie prawdopodobieństwa, że osoba z autyzmem ponownie się w nie

- Model ABC
- Metoda żetonowa (wzmocnienia pozytywne)
- Kontrakt

Wskazówki przydatne w kontaktach z osobami z autyzmem

1. Pamiętaj o odmiennej percepcji i szanuj ją. Uważaj na nadmiar bodźców.
2. Dla osoby z autyzmem każde nowe wydarzenie, spotkanie nowej osoby może być powodem silnego niepokoju – dawaj czas na oswojenie się w nowej sytuacji. Bądź czytelny w swojej mimice i okazywaniu emocji, nazywaj co czujesz w danej sytuacji.
3. Mów prostym, zrozumiałym językiem, unikaj metafor, słów i zwrotów mogących mieć podwójne znaczenie. Jeśli masz kontakt z osobą niemówiącą albo mówiącą słabo – nie bój się używać alternatywnych sposobów komunikowania się, stosuj obrazki, zdjęcia czy piktogramy jako wsparcie twoich słów. Ucz niemówiące lub słabo mówiące osoby z autyzmem używać obrazków i innych sposobów do komunikowania się.
4. Osoby z autyzmem mają problemy z rozumieniem otaczających je rzeczywistości – staraj się zapowiadać co się ma wydarzyć, stosuj plany, zapisuj kolejność zdarzeń.

Dziękuję za uwagę

Źródło: www.synapsis.org.pl